

Denemeler

– berberce · 19 Aralık 2023

Lise yıllarımdan çok iyi hatırlıyorum ki,deneme türünün babası tartışmasız,Fransız yazar Michel de Montaigne.Uzun yıllar sonra onun dünyaca ünlü eseri olan "Denemeler"i yeniden okuma fırsatı buldum ve büyük keyifle de okudum;kısa,anlamalı,ders verici ve düşündürü.

Üniversite sınavına hazırlanırken edebiyat dersinden test çözerken cümlelerin altını çizdik; o paragrafın türü sorulduğunda genellikle, " bana göre,bence,düşünüyorum ki,inanıyorum ki,"sözcüklerini bulduğumuzda ise soru çözülmüş oluyordu: türü,deneme,yazarı ise Montaigne.

Kanun,bilgi,kitaplar,filozoflar ve Tanrılar,yaşamak,insan,aşk,dostluk,yalnızlık,ruhlar,mutluluk,bilinç,vicdan, doğa,akıl,özgürlük,inanç,dünya,ölüm, hüzün,varlık,ölçü,hastalık,hayat ve bilim,bitki ve insan,dil üzerine,halk ve Kral,gülmek ve ağlamak,şiiir üzerine,eğitim ve halk,pazarlık,cinsel eylem üzerine,sevenler ve sevilenler,zalimlik ve avcılık,adalet ve kötülük gibi konular hakkında görüşleri yer alıyor kitapta.

Bu kitabın gerçekleri anlatan ve samimi bir kitap olduğunu,çevresindekilere bir yol çizmek için yazdığını,kitapta kensini anlattığını,boyunun ise ortalamanın altında olduğunu ,Etiyoplar ve Hintliler yöneticilerini seçerken fiziki görünüşe önem verip askerleri seçerken uzun boylu olanları tercih ettiklerini,sıhhatinin yerinde olup pek sık hastalanmadığını,yüzme,eskrim ve yüksek atlamada başarılı olamadığını,parmaklarının beceriksiz olup kendi yazdıklarını okurken bile zorlandığını,bir atı eyerleyip dizginleyemediğini,hiç kalem açamadığını,masada hiçbir şey kesip biçmediğini,yeterince aylak ve bağımsız biri olduğunu,şahsından başka kimseye faydası dokunmadığını,özgür ve uysal bir birey olarak yetiştirildiğini,sürekli arayış içinde ve mesleğinin yaşamak olduğunu,kendisini sorguya çekip başkasına değil,kendisine ders verdiğini söylüyor.

Altını kırmızı kalemle çizdiğim bazı sözleri:

"Dostluk ve aşk,tesadüflere ve başkalarına bağlı iki alışveriştir;biri arayarak bulunmaz,diğeri yaş ilerledikçe solar gider."

"Hayat denen bu uzun yolculukta yanıma aldığım en iyi nevale kitaplardır.Onsuz bir hayatı tercih edenlere acırım."

"Yalnız yaşamamanın tek bir gayesi olduğunu düşünüyorum;o da daha başıboş,daha rahat yaşamak...Lakin çoğu zaman,buna hangi yoldan ulaşacağımızı pek kestiremiyoruz."

"Bir aileyi idare etmek,bir devleti idare etmek kadar zordur."

"Ülke değiştirmekle kıskançlık,cimrilik,kararsızlık,korku,tutku duyguları bizi terk etmez."

"En büyük ve en onurlu eserimiz doğru dürüst yaşamaktır."

"Cimrilik,insan deliliklerinin en komik olanıdır."

"Kanmaya ve kandırmaya en müsait şeyler doğal olarak bilmediğimiz şeylerdir."

"Dünyaya geldiğiniz gün bir yandan yaşamaya,bir yandan da ölmeye başlarsınız."
"Bütün günler ölüme gider;son gün ise kavuşur."
" Onurlu insanlar,vicdanlarını kaybetmektense,onurlarını kaybetmeyi tercih ederler."
"Cimriliği yaratan yoksulluk değil daha çok zenginliktir."
"Parayı saklamak,kazanmaktan daha zahmetlidir."
"Düşüncelerimizin en iyi aynası yaşamlarımızın akışıdır."
"İnsanın en vahim hali,kendini bilmediği ve yönetemediği zamandır."
"Vermek almaktan daha zordur."

Aristoteles ,Platon,Demokritos ve Sokrates gibi filozofların görüşlerinden sıkça yararlandığını,"benim hastalığım,hastalıkların en kötüsü,en azılısı,en ağrılısı,en belalısı,en bitmezi"dediği kum hastalığının olduğunu öğreniyoruz.

Bu kitap hakkında Pascal: "Denemelerde okuduğum her şeyi Montaigne'de değil kendimde buluyorum."derken, Lanson ise:"Montaigne,Fransız Rönesans'ını bititip Klasik Çağı haber veriyor."demiştir.